

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 43/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 39 §:n muuttamisesta sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 39 §:n muuttamisesta sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 317/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Petri Haapalainen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Lars Koltola, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- maa- ja metsätalousministeriö
- Maaseutuvirasto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on muuttaa alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annettua lakia lisäämällä lakiin ohjelmakautta 2014—2020 koskevat Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimeenpanon edellyttämät säännökset. Euroopan alueellisen yhteistyö -tavoitteen osalta Euroopan unionin sääntely on yksityiskohtaisempaa kuin vain kansallisesti toteutettavassa rakennerahasto-ohjelmassa. Komissio on antanut erilliset menojen tukikelpoisuutta koskevat säännöt, joita tulee noudattaa kaikissa ohjelmaa toteuttavissa valtioissa ja kaikissa toimenpiteissä. Näin

kansallisen sääntelyn tarve vähenee. Lisäksi yhteistyöohjelmaa toteuttavat valtiot voivat ohjelma-asiakirjassa sopia ohjelmassa noudatettavista tukikelpoisuutta koskevista menettelyistä.

Lakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi rakennerahasto-ohjelmaan liittyvät muutokset sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviin sekä tarkennus vähämerkityksisestä tuesta annettuun lain pykälään. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviin lisättäisiin oikeus myöntää rakennerahasto-ohjelman teknistä tukea hankerahoituksen lisäksi. Kansallisen rakennerahasto-ohjelman sähköistä menettelyä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin.

siin niin, että hakemuksen lisäksi myös tuki- ja maksatuspäättös tehtäisiin sähköisesti. Lakiin lisättäisiin myös vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa koskevat hyväksyttyjä kustannuksia ja tarkastusoikeutta sisältävät säännökset.

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annettuun lakiin esitetään tehtäväksi tarkastusviranomaisen tehtäviä

koskeva lisäys niin, että Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien Suomessa sijaitsevan tarkastusviranomaisen tehtäviin lisättäisiin, että se toimii yleisasetuksen mukaisena riippumattomana tarkastuselimenä.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen pääasiallisena tarkoituksena on lisätä alueiden kehittämistä ja rakennerahastotoimintaa koskevaan lainsäädäntöön säännökset, jotka mahdollistavat Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien sekä Euroopan unionin vähävaraisimmille suunnatun avun ohjelman toimeenpanon ohjelmakaudella 2014—2020. Näitä koskevat perussäännökset sisältyvät jo voimassa oleviin lakeihin. Lisäksi ehdotetaan eräitä kansallisen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon liittyviä säännöksiä.

Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteella tuetaan rajat ylittävää, valtioiden välistä ja alueiden välistä yhteistyötä EU:n sisärajoilla. Kansainväliseen rajayhteistyöhön liittyvät ohjelmat ovat vahvasti aluelähtöisiä. Suomi osallistuu kaudella 2014—2020 yhdeksään Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmaan. Keskisen Itämeren ohjelmassa hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tehtävistä vastaa Varsinais-Suomen liitto. Suomella on käytettävissä 161,3 miljoonaa euroa Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta rajat ylittävää ja valtioiden välistä yhteistyötä varten. Tästä noin 100 miljoonaa euroa on jaettu viiden esityksessä tarkemmin yksilöidyn ohjelman kesken. Loput noin 60 miljoonaa euroa osoitetaan ulkorajayhteistyön piiriin kuuluvien ENI CBC -ohjelmien toimeenpanoon, josta on annettu erillinen hallituksen esitys (HE 342/2014 vp).

Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmissa kansallisen sääntelyn tarve on vähäisempää kuin kansallisessa rakennerahasto-ohjelmassa, koska

EU-lainsäädännössä annetaan Euroopan alueellisen yhteistyön osalta tarkempia säännöksiä muun muassa hyväksyttävistä kustannuksista. Lisäksi Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmaa toteuttavat valtiot voivat ohjelma-asiakirjassa sopia ohjelmassa noudatettavista tukikelpoisuutta koskevista menettelyistä. Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmissa on eri maissa toteutettavien hankkeiden hallinnoinnista pitkä kokemus ja mallit ovat vakiintuneet. Hankkeet ovat yhteishankkeita, joissa on useampi kuin yksi tuensaaja. Hallinnoinnin yksinkertaistamiseksi hankkeiden hallinnoinnista on sovittu osallistuvien valtioiden kesken yhteistyöohjelmissa. Tähän liittyen esityksessä ehdotetaan, että näissä hankkeissa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädännön lisäksi, mitä niiden hallinnoinnista sovitaan kussakin yhteistyöohjelmaa koskevassa ohjelma-asiakirjassa.

Kansallisen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon liittyen ehdotetaan alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annettua lakia (8/2014, jäljempänä rahoittamislaki) muutettavaksi muun muassa siten, että sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää tukea myös teknisestä tuesta rahoitettaviin hankkeisiin sen sijaan, että se hakisi rahoituksen työ- ja elinkeinoministeriöstä. Kaudella 2014—2020 sosiaali- ja terveysministeriö on ainoa ministeriö, jonka hankkeiden hallinnointi ja rahoitus hoidetaan ministeriössä. Ehdotus yksinkertaistaa hallinnointia ja vastaa menettelyä, jota noudatetaan muidenkin välittävien toimielinten osalta.

Rakennerahasto-ohjelmassa tukea ja tuen maksatusta haetaan jo voimassa olevan rahoittamislain mukaan sähköisesti työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämässä EURA 2014 -tietojärjestelmässä. Muussa tietojärjestelmässä hakemus voidaan tehdä verkkopalvelussa tai lomakkeella. Sääntely noudattaa rakennerahastotuen linjausta sähköisen haun ensisijaisuudesta. Välittävänä toimieliminä toimivat viranomaiset, kuten ELY-keskukset, maakunnan liitot ja Tekes, neuvovat tarvittaessa sähköiseen hakemiseen liittyvissä kysymyksissä. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan, että tuensaajille tehtävät päätöksetkin tehdään sähköisesti.

Hallintovaliokunta tähdentää sähköisten tietojärjestelmien toimivuuden ja menettelyjen sujuvuuden tärkeyttä ohjelmien ja niissä toteutettavien hankkeiden tehokkaan toimeenpanon

kannalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että tietojärjestelmien tekniset ratkaisut toimivat moitteetta ja sähköisen asioinnin prosessit kulkevat niin tuen myöntämisen ja maksatuksen kuin myös oikaisuvaatimus- ja valitusmenettelyn osalta asianmukaisella tavalla.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 23 päivänä tammikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
vpj. Mika Kari /sd
jäs. Maarit Feldt-Ranta /sd
Satu Haapanen /vihr
Rakel Hiltunen /sd
Anne Holmlund /kok
Reijo Hongisto /ps

Risto Kalliorinne /vas
Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Markus Lohi /kesk
Tapani Mäkinen /kok
Mika Raatikainen /ps
Kari Tolvanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.